

Citation:

F.A.F.C. Went, Levensbericht E.W. Rosenberg, in:
Verslagen Natuurkunde, 35, Amsterdam, 1926, pp. 5-6

EMIL WALDEMAR ROSENBERG.

29 December 1925 leed de Akademie een verlies door het overlijden van haar rustend lid E. W. ROSENBERG. Daar deze zich kort na het bereiken van den 70-jarigen leeftijd te München vestigde en sinds dien tijd niet meer in Nederland terugkeerde, zullen er velen onder onze tegenwoordige leden zijn, die hem nooit op een vergadering ontmoet hebben. Kort voor zijn heengaan op 25 Mei 1912 had hij trouwens nog een bijdrage geleverd tot de kennis van de ontwikkeling der wervelkolom van den mensch. Het was de eenige maal sedert hij op 11 Mei 1897 lid was geworden, dat door hem in een van onze vergaderingen een spreekbeurt werd vervuld; een gevolg vooral van zijn overgrootte bescheidenheid.

EMIL WALDEMAR ROSENBERG werd 7 Mei 1842 in Tennern in Rusland geboren. Hij promoveerde in 1868 te Dorpat op een dissertatie over de ontwikkeling van den canalis cochlearis der zoogdieren en werd aldaar in 1878 hoogleeraar in de vergelijkende ontleedkunde en de evolutieleer. 21 Juni 1888 volgde zijn benoeming tot hoogleeraar in de ontleedkunde aan de Rijks Universiteit te Utrecht, 28 September daaraanvolgende hield hij zijne intrede met een rede: „Eine vergleichende Beurtheilung der verschiedenen Richtungen in der Anatomie des Menschen“. In deze oratie roert ROSENBERG het probleem van de regionale samenstelling van de wervelkolom bij den mensch aan, een vraagstuk waarmede hij zich reeds vanaf 1876 had bezig gehouden. Dit probleem is ROSENBERG's levenstaak en levenswerk geworden. Wanneer wij afzien van enkele kortere mededeelingen, zooals de bovengenoemde uit ons zittingsverslag, dan is eerst in 1920 het eerste deel verschenen van een groot werk dat hij zich voorstelde uit te geven over de wervelkolom. Dit werk draagt tot titel: „Die verschiedenen Formen der Wirbelsäule des Menschen und ihre Bedeutung“: I. Methodologische Erörterungen. II. Die normale Wirbelsäule des Menschen und Formen dieses Organs, welche höher entwickelt sind“.

ROSENBERG's werk, waarvan eene onvergelykelyk schoone collectie preparaten in het Museum te Utrecht getuigenis aflegt, heeft niet de waardeering genoten, waarop de schrijver meende

aanspraak te mogen maken. In den loop der tijden veranderden de opvattingen omtrent de beteekenis van varianten aan een orgaan als de wervelkolom en in velerlei studiën vonden deze opvattingen hunne uitdrukking.

ROSENBERG, die geheel en al de vergelijkend anatomische school van GEGENBAUR toegedaan was, werd hierdoor vaak ernstig gegriefd. Bovenal wanneer hij de schrijvers kon wijzen op onnauwkeurigheden in hun literatuurkennis, hun citaten of hun gedachten-gang kon zijn kritiek, die in een tweetal verweerschriften (1922 en 1925) tot uiting kwam, scherp, zeer scherp zelfs zijn, zonder daarbij echter aan de hoffelijkheid iets te kort te doen.

Een tweede deel van zijn boek, in handschrift gereed, is, door de ongunst der tijden, nog niet verschenen. Zoo is het ROSENBERG niet gegund geweest zijn levenswerk voltooid te zien.

Behalve op dit werk, dat ten slotte ook praktische beteekenis voor de kliniek heeft gehad en op eenige publicaties, die met het probleem van de wervelkolom in verband staan, kan nog op drie andere onderzoekingen worden gewezen. In zijne publicatie van 1876 behandelt ROSENBERG naast de wervelkolom het os centrale carpi. Hij heeft dit herkend als een skeletstuk, dat normaal bij het menscheijk embryo voorkomt, maar dat bijna steeds verdwijnt ten koste van omgevende elementen.

Een rijk materiaal van gipsafdrukken van gebitten te Utrecht is verder de grondslag geweest voor een uitgebreid onderzoek omtrent de snijtanden van den mensch.

In een studie over de ontwikkeling van het handskelet bij EMYS bewees hij, dat in dit handskelet het „hamatum" uit versmelting van carp. 4 en carp. 5 ontstaat; verder dat het „radio centrale" in vroege ontwikkelingsstadiën eene samenstelling uit drie stukken vertoont.

ROSENBERG was een zeer eenzelvig man, die tegenover sommigen den indruk maakte, dat hij zich in de hem vreemde Nederlandsche omgeving niet geheel kon inburgeren. Uiterst fijngevoelig van aard, achtte hij zich herhaaldelijk gegriefd door handelingen van anderen, ook dan wanneer daartoe wellicht geen aanleiding was gegeven. Hij trok zich dan in zijn eenzaamheid terug en vond ten slotte de voldoening in zijn wetenschappelijk werk, waarin hij geheel leefde.

De ouderen onder ons, die zijn fijnen geest gekend hebben, zullen hem met weemoed herdenken.